

JORNADES FORMATIVES
PER A DOCENTS

UN VIATGE PER LA MÀSCARA

CURS D'ESTIU

SESSIÓ 4 / 5

amb MONTSE BONET i PERE FARRAN

ÍNDEX

1. ESCALFAMENT
2. MASCARES COMÈDIA HUMANA
3. CONSTRUCCIÓ DE MASCARES
4. MASCARES COMMEDIA DELL'ARTE

ESCALFAMENT

i treball d'escolta

LES CANYES II

CONTINUACIÓ DE
LA DINÀMICA DEL
PRIMER DIA

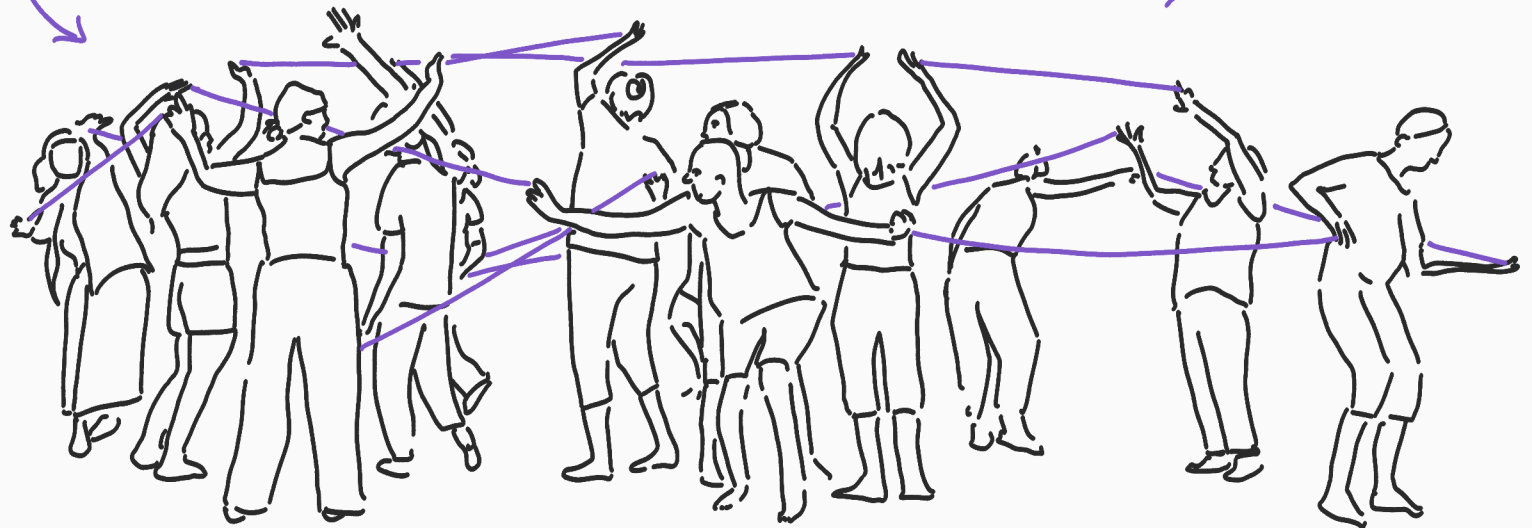
OBJECTIU: CONTINUAR TREBALLANT ARTICULACIONS,
PUNTS FIXOS, DESNIVELLS, CANVIS DE RITME.
JOC EN ESCENA, ESCUTA I CONSCIÈNCIA GRUPAL

- POSEM LES CANYES EN CERCLE I UNA PERSONA SE SITUA A CADA INTERSECCIÓ.
- MESUREM LA DISTÀNCIA ENTRE CANYES, DE MANERA QUE NINGÚ TINGUI ELS BRAÇOS NI MASSA ESTIRATS, NI MASSA JUNTS.
- COMENCEM A MOURE'NS

LA CANYA NO DEIXA DE SER
UNA ANÈCDOTA DE LA NOSTRA
PRESENCIA A ESCENA

- I SI HO FEM SENSE CANYES?

PERÒ NO CAL QUE
MANTINGUEM LA
DISTÀNCIA

EN ELS PUNTS FIXOS APAREIXEN
ELS FOMS D'ATENCIÓ

LA CONSIGNA MÉS IMPORTANT:
É'S UN JOC! HI HA D'HAVER
PLAER!

EL JOC NO ES POT
REPRODUIR,
S'HI HA D'ESTAR
PRESENT: ANAR-HI
A FONS

LES
MÀSCARES
DE COMÈDIA
HUMANÀ

ENS SERVEIXEN COM UN ESGLAÓ
ENTRE LES MÀSCARES DE COMÈDIA
i de COMEDIA DELL'ARTE

→ NO SÓN MÀSCARES NEUTRES,
DIBUIXEN UN CARÀCTER

SÓN MÀSCARES DE VEU!

→ I AIXÒ NO VOL DIR NECESSÀRIAMENT
DE DIÀLEG.

PODEM UTILITZAR EL
SO, LA MANDÍBULA, LA PARAULA

EXPLORACIÓ DE LA MÀSCARA DE COMÈDIA HUMANA

OBJECTIU: EXPLORAR LES CAPACITATS EXPRESSIVES DE LA MÀSCARA DE COMÈDIA HUMANA

- DE CINC EN CINC SORTIM A L'ESCENARI, ENSAMAGUEM A CAMETES I ENS POSEM LA MÀSCARA.

MIREM LA MÀSCARA ABANS DE POSAR-NOS-LA: QÜE ENS EVOCA?

- CREEM PETITES SITUACIONS

RECORDEM TOT EL QUE HEM TREBALLAT!

→
- PLANS
- DESNIVELLS
- RITME
- ...

- ESTÀ BÉ NO DONAR MOLTES CONDICIONS D'ENTRADA I A PARTIR DE LA PRÀCTICA DETERMINAR QUÈ FUNCIONA I QUÈ NO.

- UNA COSA ÉS LA VEU, L'ALTRA LA PARAULA: NO ENS EMBORRATXEM DE PARAULA
- APAREC A ESCENA PROPOSITIU, NO A VEURE QUÈ PASSA.
- COS ESCÈNIC, NO QUOTIDIÀ

NO CAL DIR TOTA L'ESTONA

CAL GENERAR CONTRAST
ENTRE PERSONATGES:
ÉS MOLT IMPORTANT SER UN
PERSONATGE EN REACCIÓ

SEMPRE JUGUEM
A FAVOR DE LA
SITUACIÓ

CONSTRUCCIÓ
DE MÀSCARES

ALGUNES IDEES PRÈVIES...

- CONSTRUIR UNA MÀSCARA ÉS UNA QÜESTIÓ DE PROVA I ERROR: PACIÈNCIA!
- EM DOCUMENTO I BUSCO INFORMACIÓ
- ON ANIRÀ LA MÀSCARA POSADA?
- HEM DE GESTIONAR LA FRUSTRACIÓ:
HEM DE PENSAR QUE PODEM TORNAR A
COMENÇAR!

i ara sí... comencem!

ÍNDEX

1. Introdució
2. Creació del motlle positiu d'una cara real
3. Construcció de màscares de gassa
4. Construcció de màscares de gassa professionals
5. Construcció de màscares de cartró "fallero"
(cartró pedra)
6. Construcció de màscares de paper de diari
(paper "miché")
7. Construcció de màscares volumètriques
8. Construcció de màscares de pell
9. Construcció de màscares de làtex

1. INTRODUCCIÓ

Fer una màscara és molt més que fabricar un objecte: és donar forma a una presència. En el gest de modelar, laminar, assecat i pintar hi conviuen l'artesania, la paciència i la mirada. Cada màscara és una síntesi entre matèria i imaginació, entre la mà que construeix i el rostre que espera ser descobert.

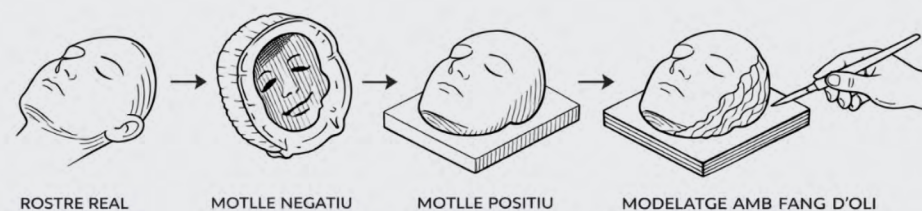
Aquest dossier vol recuperar l'esperit d'ofici que acompanya la creació teatral. Treballar amb gassa, cartró, paper maché, pell o làtex és aprendre a escoltar els materials, a entendre com respiren, com s'adapten al motlle i com revelen la seva pròpia expressivitat. No es tracta només de seguir un procés tècnic, sinó de cultivar una sensibilitat: la del creador que observa, experimenta i respecta el temps de cada pas.

Les màscares que neixen d'aquest treball poden ser pedagògiques, ritualistes o escèniques, però totes comparteixen una mateixa essència: la recerca d'una forma que permeti al cos i a la veu trobar noves maneres de dir. Per això, aquest aprenentatge és tan valuós per a mestres, educadors i creadors: ens ensenya a mirar amb les mans, a pensar amb la matèria, a transmetre amb el gest.

Us animem a buscar referents estètics en tots els formats possibles —audiovisuals, bibliogràfics, museístics o digitals—, a explorar les xarxes socials com a espais de documentació i inspiració, i a observar com artistes d'arreu del món reinventen la màscara en contextos contemporanis. Cada imatge, cada vídeo, cada text pot ser una llavor per a la vostra pròpia creació.

Construir una màscara és, en definitiva, aprendre a donar cos a una idea. I en aquest procés, l'artesanía es converteix en pedagogia, i la pedagogia en art.

2. CREACIÓ DEL MOTLLE POSITIU D'UNA CARA REAL

A. Preparació del model (la cara real)

Neteja i protecció: aplicar vaselina o crema neutra a pell, celles i cabell per evitar adherències.

Posició: el model ha d'estar còmode, amb el cap lleugera-

ment reclinat i respiració lliure (tubs nasals si cal).
Ambient: temperatura estable, sense corrents d'aire ni humitat excessiva.

B. Aplicació del material per al motlle negatiu

Opcions professionals:

Alginat dental (ús ràpid, fidelitat alta, però fràgil).

Silicona de platí (professional, flexible, reutilitzable, alt detall).

Guix o escaiola (només com a carcassa externa).

Procediment:

Aplicar una capa fina d'alginat o silicona amb espàtula o pinzell suau.

Afegir dues o tres capes per reforçar.

Col·locar gasses amb guix o banda de fibra per crear la carcassa rígida que mantindrà la forma.

Deixar assecar o polimeritzar segons el material (de 5 a 30 minuts).

C. Extracció del motlle negatiu

Retirar amb cura, començant pels laterals.

El motlle negatiu ha de conservar tots els volums facials (ulls, nas, pòmuls, boca).

Si és d'alginat, utilitzar-lo immediatament per fer el positiu (es degrada ràpidament).

Si és de silicona, pot guardar-se i reutilitzar-se.

D. Creació del motlle positiu

Materials recomanats:

Guix dental o escaiola dura (per modelar amb fang d'oli després).

Resina acrílica si es vol un positiu molt resistent.

Procediment:

Col·locar el motlle negatiu amb la cara cap amunt.

Aplicar una capa de desemmotllant (vaselina o cera).

Abocar-hi el guix o resina lentament, evitant bombolles.

Deixar assecar completament (mínim 24 h).

Retirar el motlle negatiu: obtindràs el positiu exacte del rostre.

E. Preparació per al modelatge amb fang d'oli

Netejar i polir el positiu.

Aplicar una capa fina de vaselina per evitar adherència del fang.

Ja pots modelar la màscara definitiva directament sobre aquest positiu.

F. Notes professionals

Aspecte	Recomanació
Precisió del detall	Silicona de platí amb catalitzador lent
Durabilitat del motlle	Carcassa de fibra o guix reforçat
Seguretat del model	Tubs nasals, comunicació constant
Fidelitat anatòmica	Evitar moviments durant el procés
Compatibilitat amb fang d'oli	Positiu de guix dental o resina acrílica mat

3.

CONSTRUCCIÓ DE MÀSCARES DE GASSA

A. Preparar el motlle de la cara

Cal una base sòlida que defineixi la forma final de la màscara.

Utilitza un motlle d'una cara real, un motlle de guix, una cara de maniquí o un positiu de fang.

Cobreix-lo amb vaselina o film transparent perquè la gassa no s'hi enganxi.

Marca amb llapis les zones que seran ulls, nas i contorns.

B. Tall i preparació de la gassa

La gassa és el material estructural principal i cal manipular-la per capes.

Talla la gassa en trossos petits (10–15 cm) perquè s'adapti millor als volums.

Prepara un bol amb cola blanca diluïda (50% cola, 50% aigua) o engrut tradicional.

Tingues un drap a mà per retirar excés de líquid.

C. Aplicar-hi les primeres capes: La Base

Les capes inicials defineixen l'encaix i la forma general.

Mulla cada tros de gassa a la barreja i escorre'l lleugerament.

Col·loca la gassa sobre el motlle seguint la direcció dels volums facials.

Pressiona amb els dits per eliminar bombolles i arrugues.

Aplica-hi 3 o 4 capes fines.

D. Reforçar la màscara: Molt recomanat

Aquesta fase dona resistència i durabilitat a la peça.

Afegeix 2 o 3 capes més de gassa, especialment a les vores.

Reforça el pont del nas, pòmuls i línia de la mandíbula.

Si cal més rigidesa, aplica-hi una capa final de paper kraft amb cola.

E. Assecat i desemmotllat

La màscara ha de quedar completament rígida abans de retirar-la.

Deixa assecar 12–24 hores en un lloc ventilat.

Separa la màscara del motlle amb cura, començant per les vores.

Retalla els contorns amb tisores o cúter.

F. Acabats i personalització

És el moment de donar-li identitat escènica.

Llima la superfície amb paper de vidre fi.

Aplica-hi una capa de gesso o imprimació per pintar.

Pinta amb acrílics i segella amb vernís mat o setinat.

Afegeix gomes, cintes o escuma interior per ajustar-la al rostre.

G. En resum

La tècnica de la gassa és econòmica, lleugera i molt adaptable, ideal per a màscares de teatre físic, commedia, màscares neutres o peces personalitzades. El secret és treballar capes fines, respectar els temps d'assecat i reforçar bé les zones estructurals.

4. CONSTRUCCIÓ DE MÀSCARES DE GASSA PROFESSIO- NALS

A. Preparació del motlle (positiu)

Opcions professionals:

Positiu de fang d'oli (plastilina dura): permet retocs fins i no s'assecar.

Positiu de guix dur (escaiola dental): estable i econòmic.

Positiu de resina polièster o epoxi: molt dur, ideal per a sèries múltiples.

Criteris professionals:

El positiu ha de tenir tots els volums finals de la màscara.
Polir irregularitats: qualsevol defecte es multiplicarà a la gassa.
Aplicar-hi cera desemmotllant o vaselina sòlida si el positiu no és de fang.

B. Preparació de la gassa i del lligam

La gassa professional per a màscares és:
Gassa de cotó de trama mitjana (no massa fina).
Tallada en trossos petits (5–10 cm) per adaptar-se als volums.
Lligams professionals:
Cola de conill (tradicional, flexible, excel·lent per a pintura).
Cola blanca vinílica professional (PVA neutre, pH controlat).
Resina acrílica (més rígida, molt duradora).
Resina epoxi flexible (per a màscares ultra resistents i lleugeres).
En teatre professional, la combinació més equilibrada és gassa + PVA professional.

C. Laminació (el cor del procés)

Procediment:
Primer capa fina de lligam sobre el positiu.
Col·locar la gassa ben tensada, adaptant-la als volums.
Aplicar-hi lligam per sobre amb pinzell dur, pressionant perquè penetri.
Repetir fins a obtenir:
4–6 capes per a màscares lleugeres.
8–12 capes per a màscares de llarga durada o d'ús intensiu.

Tècnica professional:
Alternar direccions de la trama per augmentar-ne la resistència.
Reforçar:
pòmuls
front
nas
vora de la màscara
Evitar acumulacions de cola que generen pes i rigidesa innecessària.

D. Assecat i desemmotllament

Assecat 24–48 h en un lloc ventilat.
Separar la màscara del positiu amb espàtula fina.
Retallar les vores amb tisores d'attrezzo o cúter de fulla nova.

E. Acabats professionals

Enduriment i segellat
Aplicar-hi una capa de resina acrílica o gesso acrílic.
Llimar amb gra 240 → 400 → 600 per suavitzar.
Modelatge addicional
Si cal afegir-hi volums:
Pasta de paper professional
Massilla acrílica flexible
Epoxi lleuger (Apoxie Sculpt)
Pintura
Imprimació amb gesso.
Pintura:
Acrílics professionals
Pigments + aglutinant acrílic

Vernís final:

Mat per a màscares neutres.

Setinat per a expressives.

Brillant només si és un efecte buscat.

Interior

Pintar l'interior amb negre mat per evitar reflexos.

Afegir folre de feltre o escuma fina per comoditat.

F. Sistemes de subjecció

Professionals:

Gomes elàstiques planes cosides a reforços laterals.

Cintes de cotó per lligar al clatell (commedia).

Ancoratges interns amb resina per evitar esquinçaments.

G. Variants professionals segons estil

Màscara neutra

Volums molt nets.

6–8 capes de gassa.

Acabat mat i uniforme.

Commedia dell'arte

Reforços extra al nas i pòmuls.

Acabats amb patina (òxids, terres naturals).

Vernís setinat.

Màscara expressiva

Integració de textures amb massilla acrílica.

Pintura amb degradats subtils.

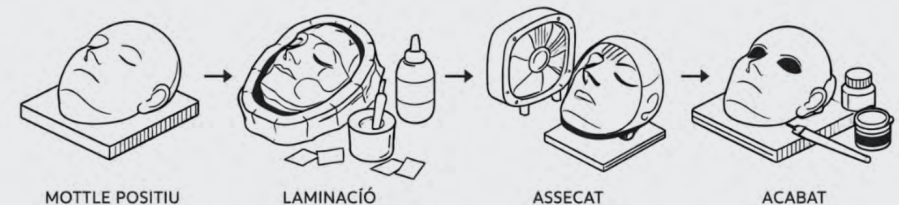
Interior folrat per confort.

H. Consell de taller professional

La clau és no saturar la gassa: massa cola = màscara pesada i rígida. La màscara ideal és lleugera, flexible i resis-

tent, com una closca fina.

5. CONSTRUCCIÓ DE MÀSCARES DE CARTRÓ “FALLERO”

A. Preparació del motlle positiu

Utilitza el motlle positiu de la cara (de guix o resina) com a base.

Aplica-hi una capa de vaselina o sabó neutre per evitar que el cartó s'hi adhereixi.

Si vols més precisió, pots afegir una capa fina de film transparent.

B. Preparació del cartró “fallero”

Humiteja les làmines amb aigua tèbia fins que siguin flexibles però no toves.

Escorre l'excés d'aigua amb una esponja.

Talla en fragments petits (5–10 cm) perquè s'adaptin als volums facials.

C. Laminació sobre el motlle

Aplica cola blanca vinílica o cola de conill sobre el motlle. Col·loca-hi els fragments de cartó, solapant-los com escaïes.

Pressiona amb els dits o amb un pinzell dur per eliminar bombolles.

Afegeix 4–6 capes per a màscares lleugeres, 8–10 per a màscares duradores.

Alterna direccions per reforçar-ne la resistència.

D. Assecat

Deixa assecar lentament (24–48 h) en ambient sec i ventilat.

Evita el sol directe o calor excessiva, que pot deformar el cartó.

Quan estigui completament sec, el cartó serà dur i lleuger.

E. Desemmotllament

Separa amb cura la màscara del motlle.

Retalla les vores amb cúter o tisores fines.

Si cal, reforça'n l'interior amb una capa de cola diluïda.

F. Acabats

Llimar suaument amb gra 240–400.

Aplicar-hi gesso acrílic o cola blanca diluïda com a imprimació.

Pintar amb acrílics o pigments naturals.

Vernís final mat o setinat segons l'estil.

G. Subjecció

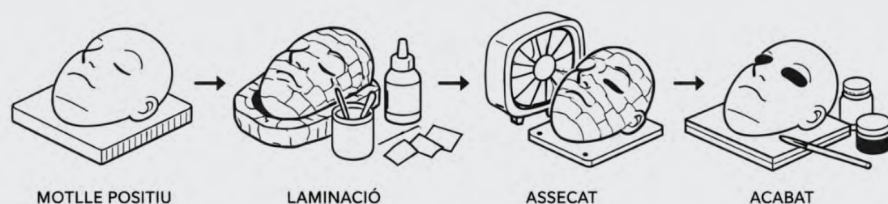
Cus gomes elàstiques o cintes de cotó als laterals.

Pots reforçar amb petits punts de resina o cola epoxi.

F. Avantatges del cartró “fallero”

Aspecte	Benefici
Pes	Molt lleuger
Cost	Econòmic
Textura	Orgànica, càlida
Acabat	Accepta bé pintura i vernís
Limitació	Menys resistent a la humitat

6. CONSTRUCCIÓ DE MÀSCARES DE PAPER DE DIARI

A. Preparació del motlle positiu:

Utilitza el motlle positiu de la cara (de guix o resina).
Aplica-hi vaselina o sabó neutre per evitar adherència.
Pots cobrir amb film transparent si vols un desemmotllament més fàcil.

B. Preparació del paper

Talla el paper de diari en fragments petits (4–6 cm).
Evita zones amb tinta molt fosca o humida.

Prepara la cola:

Cola blanca vinílica diluïda amb aigua (2:1).

O bé cola de farina (farina + aigua + una mica de sal per conservar).

C. Laminació

Aplica una capa de cola sobre el motlle.

Col·loca els fragments de paper, adaptant-los als volums.

Pinta per sobre amb cola per saturar bé.

Repeteix fins a obtenir:

6–8 capes per a màscares lleugeres.

10–12 capes per a màscares resistents.

Alterna direccions per reforçar l'estructura.

D. Assecat

Deixa assecar lentament (24–48 h).

Evita el sol directe o en calor forta.

Quan estigui sec, el paper serà dur i lleuger.

E. Desemmotllament

Separa amb cura la màscara del motlle.

Retalla les vores amb cúter o tisores fines.

Si cal, reforça'n l'interior amb una capa de cola diluïda.

F. Acabats

Llimar amb gra 240–400 per suavitzar.

Aplicar-hi gesso acrílic o cola blanca diluïda com a imprimació.

Pintar amb acrílics o pigments naturals.
Vernís final mat o setinat.

G. Subjecció

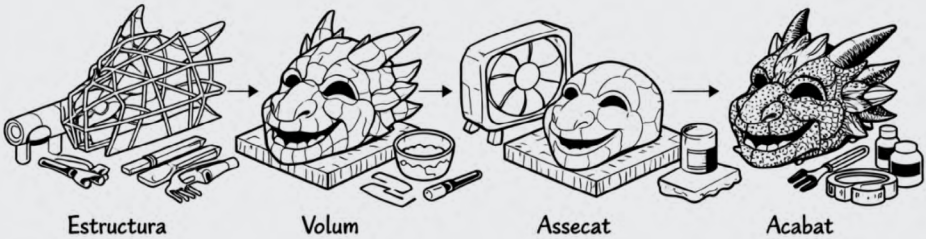
Cus gomes elàstiques o cintes de cotó als laterals.
Pots reforçar amb petits punts de cola epoxi.

H. Comparativa amb altres materials

Material	Pes	Resis- tència	Textura	Acabat
Gassa	Molt lleu- ger	Alta	Suau	Professional
Cartró “falle- ro”	Lleuger	Mitjana	Orgànica	Càlid
Paper de diari	Molt lleu- ger	Mitja- na-baixa	Fina	Versàtil

7.

CONSTRUCCIÓ DE MÀSCARES VOLUMÈTRI- QUES

Procés ideal per a màscares grans amb cartró i materials lleugers.

A. Estructura i armadura

Base interna: crea una estructura amb cartró gruixut, cartró ploma o varetes de canya.

Per a animals o éssers fantàstics, defineix el volum general (crani, morro, banyes, orelles).

Pots reforçar amb cola blanca i cinta de paper o amb filferro fi per mantenir-ne la forma.

Motlle inicial: si vols més precisió, modela una base amb paper d'alumini o argila per marcar proporcions.

B. Volum i modelatge

Capas de cartró: afegeix peces tallades que segueixin els volums principals.

Paper maixé o pasta de cel·lulosa: cobreix tota l'estructura amb capas fines per unificar superfícies.

Detalls: crea relleus amb escuma EVA, goma espuma o tela endurida per a orelles, banyes o crestes.

Eines: cúter fi, tisores, espàtules, pinzell per a cola.

C. Assecat i reforç

Assecat natural (24–72 h segons gruix).

Reforç intern amb cola diluïda o resina acrílica per donar rigidesa.

Pots afegir una capa de tela o gassa per estabilitzar zones grans o delicades.

D. Acabat i color

Imprimació amb gesso o cola blanca diluïda.

Pintura amb acrílics o pigments naturals.

Textura: pots afegir-hi pèl sintètic, plomes, escates de cartró o tela.

Protecció amb vernís mat o cera d'abella.

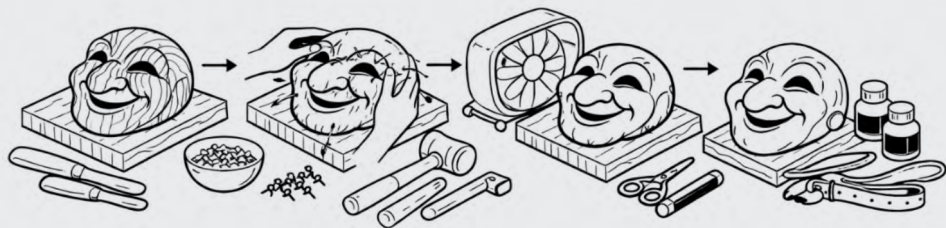
Subjecció amb corretges, arnesos o estructura de cap per sostenir el pes.

E. Avantatges

Material	Pes	Resistència	Escala possible
Cartró gruixut	Lleuger	Mitjana	Gran
Paper maixé	Lleuger	Alta	Mitjana-gran
Escuma EVA	Molt lleuger	Alta	Gran
Canya / filferro	Molt lleuger	Alta	Estructural

8.

CONSTRUCCIÓ DE MÀSCARES DE PELL

A. Motlle positiu

Es parteix d'un motlle positiu del rostre (guix o resina). Ha de tenir volums nets i definits, ja que la pell copiarà cada detall.
S'aplica cera desemmotllant o vaselina per evitar adherència.

B. Preparació de la pell

S'utilitza pell natural de boví o cabra, de 1–1,5 mm de gruix.

Es talla una peça lleugerament més gran que la màscara. Es mulla amb aigua tèbia fins que sigui flexible i es deixa reposar uns minuts.

La pell humida és molt plàstica i es pot modelar amb precisió.

C. Modelatge sobre el motlle

Es col·loca la pell sobre el motlle i es modela amb els dits i espàtules de fusta.

Es treballa des del centre cap als extrems, adaptant-se als volums facials.

Es fixa amb claus petits o grapes al voltant del motlle per mantenir la tensió.

Es deixa assecar lentament (24–48 h) fins que la pell s'endureix i conserva la forma.

D. Retall i reforç

Un cop seca, es retalla la vora amb cúter fi.

Es reforcen zones internes amb cola de pell o cola de conill.

Si cal, s'hi afegeix una segona capa interior de pell fina o tela per estabilitzar.

E. Acabats

Es tenyeix amb anilines naturals o pigments dissolts en alcohol.

S'hi pot aplicar cera d'abella o vernís mat per protegir i donar textura.

Els tons tradicionals són terra, sèpia, vermellós, negre —

mai colors brillants.

S'hi pot fer una pàtina amb òxids o betum de Judea per donar profunditat.

F. Subjecció

Es cusen cintes de cuir o cotó als laterals.

En màscares de commedia, sovint es fan forats laterals reforçats amb pell doblegada.

El sistema ha de permetre moviment i expressió sense perdre ajust.

G. Característiques de la màscara de pell

Aspecte	Descripció
Pes	Molt lleuger
Flexibilitat	Alta, s'adapta al rostre
Durabilitat	Molt alta si es manté seca
Expressivitat	Permet gestos subtils
Estil	Orgànic, càlid, tradicional

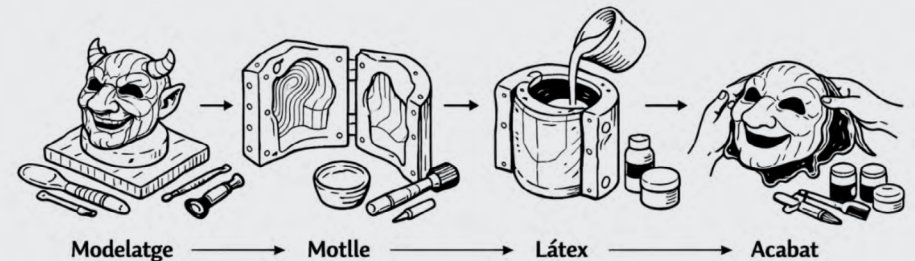
H. Notes del taller

La pell s'ha d'hidratar periòdicament amb cera o oli neutre. Evita humitat o calor extrema.

Cada màscara és única, adaptada al rostre i al personatge.

9.

CONSTRUCCIÓ DE MÀSCARES DE LÀTEX

A. Modelatge original

Escultura base: modela el rostre amb argila o plastilina sobre un bust o motlle positiu. Defineix bé els volums (nas, pòmuls, orelles, arrugues, textures). El làtex captarà cada detall, així que la superfície ha de ser neta i precisa.

B. Motlle negatiu

Cobreix l’escultura amb guix, silicona o resina per obtenir el motlle negatiu.

Si la forma és complexa, divideix-lo en seccions (crani, morro, orelles).

Deixa assecar completament i aplica-hi agent desemmotllant (vaselina o sabó líquid).

C. Aplicació del làtex

Làtex líquid natural: aboca'l o pinta capes fines dins del motlle.

Capes successives: 6–10 capes, deixant assecar cada una (30–60 min).

Pots reforçar amb gassa o tela fina entre capes per donar resistència.

Quan el gruix és suficient, deixa assecar 24–48 h fins que sigui flexible però sòlid.

D. Desemmotllament i acabat

Separa amb cura la màscara del motlle.

Retalla les vores amb cúter fi.

Pintura: utilitza pintures acríliques flexibles o pigments per a làtex.

Acabat: aplica-hi pols de talc per evitar adherència i vernís flexible per protegir.

Subjecció: afegeix corretges, arnesos o estructura interna segons el pes.

E. Avantatges

Material	Pes	Resis-tència	Textura	Acabat
Làtex natural	Molt lleu-ger	Alta	Suau	Professional
Làtex sintè-tic	Lleuger	Mitjana	Orgànica	Càlid
Escuma de làtex	Molt lleu-ger	Mitja-na-baixa	Fina	Versàtil

LES
MÀSCARES
DE COMMEDIA
DELL'ARTE

ELS CRIATS

ARLEQUÍ: Ingenu, àgil, servicial, jove, vol fer-ho bé però acaba sempre embolicant la troca. Intrigant innocent, normalment l'astúcia no li surt bé i rep força vegades. Audaç inconscient. CRIAT.

BRIGHELLA: Còmplice d'Arlequí, la seva posició més elevada dins els servents li fa sentir fidelitat per al seu amo. Té més edat que l'Arlequí: això el fa participar en les seves intrigues però alhora sap guardar millor la roba, és més llest. Físicament menys àgil i més pausat que l'Arlequí. CRIAT AMB CÀRREC.

TARTÀLIA: És el més encantat de tots, participa divertint-se dels embolics organitzats pels altres però sense entendre-hi res. Per atzar pot solucionar un problema no pas per astúcia. CRIAT.

BECASINA O COLOMBINA: Enamorada de l'Arlequí, llista, jove, àgil, alegre, astuta, normalment criada de la burgesa enamorada. Còmplice de l'Arlequí en les seves trifulgues. No porta màscara.

ESMERALDINA: És una mena de majordona. Exerceix jerarquia sobre la resta de criats. Autoritària, llista, més gran que la Becasina i més fidel a l'amo. No porta màscara.

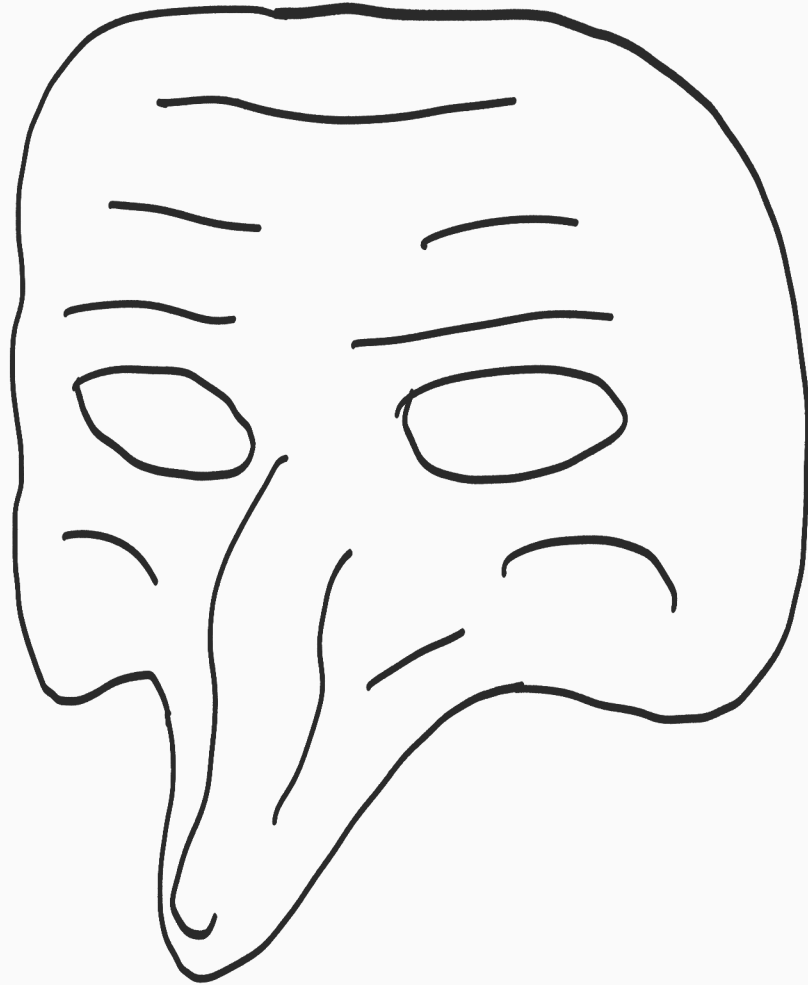

PULICINELLA: Històricament un Zanni (criat) nascut als carrers de Nàpols, bufó de carrer o joglar medieval. El seu personatge no queda massa recollit en els pocs textos existents de commedia.

PIERROT: Un altre Zanni que els francesos fan seu i de Pedrolino passa a Pierrot. A França, el personatge es desenvoluparà cap a la pantomima blanca.

ELS PATRONS

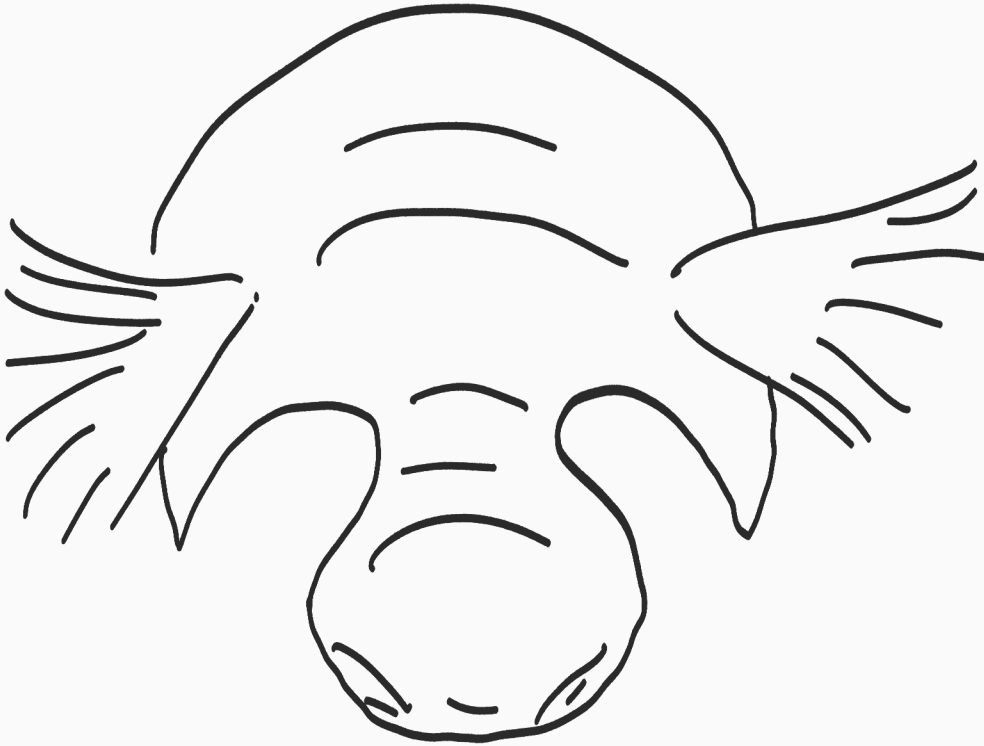

PANTALONE: Avar, burgès, vell amb pretensions físiques i sexuals que no pot aconseguir, rabiüt, obscè, faldiller, cau en els parany dels altres sense adonar-se'n, es creu més intel·ligent del que és realment i pot resultar molt ridícul. BURGÈS, poder econòmic.

BRIGHANTE: Amic del Pantalone, també burgès i un bon complement per poder jugar amb ell tota mena de competitivitats (proeses amoroses, sexuals, juvenívoles) de dos vells burgesos que resulten patètics en entrar en rivalitats d'aquests tipus. BURGÈS, poder econòmic.

DOTTORE

DOTTORE: Fals erudit, vanitós, presumtuós, en realitat no sap res, pedant. Realment li interessen les necessitats més bàsiques. BURGÈS, poder cultural.

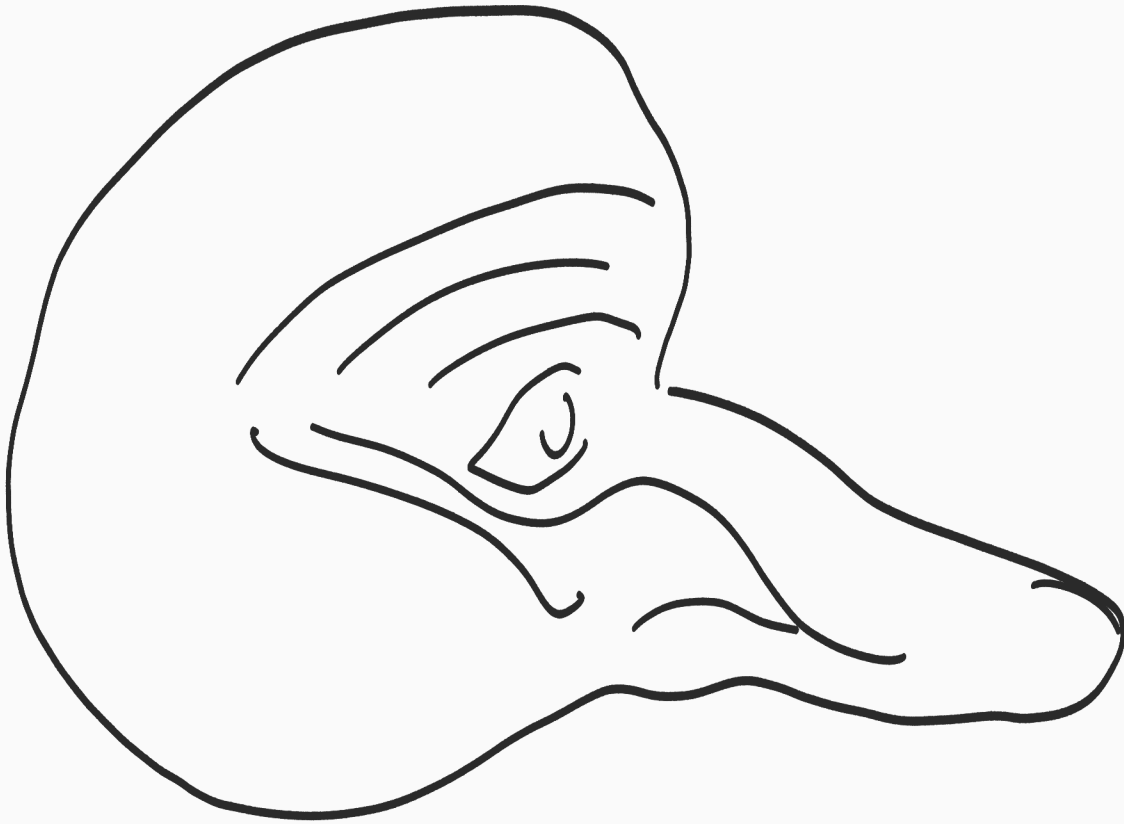

ENAMORATS

ENAMORATS: Normalment fills joves del Doctor, del Pantalone, del Brighante; en tot cas, fills de burgesos. Apassionats, el seu rol en la commedia són les seves dificultats per casar-se. Són amos també de l'Arlequí, del Tartàlia... No porten màscara.

CAPITÀ

CAPITANO: Militar covard que es fa passar per valent, explica falses batalles. Fatxenda, arrogant, fanfarró, poruc, faldiller. Molts cops és la imatge de l'estranger "ocupant" (espanyol) i resulta patètic quan s'evidencia la seva inferioritat política i de llinatge davant els burgesos autèntics. Dificultat per trobar el seu lloc dins la societat burgesa. Poder militar.

BIBLIOGRAFIA

Articles de diversos experts en màscara en un llibre, *Le masque: du rite au théâtre*, Éditions du Centre National de la Recherche Scientifique, 1991

EMELJANOW, Victor. *The Mask Handbook: A practical Guide*, Australian Drama Studies, abril 2008, número 52, pàg. 221-223

FISHER, Susan L. Fisher i Omar Porra's. *Masks of reality on the Boards of the Comédie Française*. Universitat de Bucknell, 2010

LECOQ, Jacques [traducció i adaptació al castellà de Joaquín Hinojosa i Maria del Mar Navarro] *El cuerpo poético*, Barcelona: Alba Editorial, 2010

LECOQ, Jacques. *Le théâtre du gest: mimes et acteurs*, París: Bordas, 1987

LECOQ, Jacques. *Les duex voyages de Jacques Lecoq* [enregistrament de vídeo] On Line Productions / Sceren CNDP, 2006

MELENDRES, Jaume. *La direcció dels actors: diccionari mínim*. Barcelona: Institut d'Edicions de la Diputació de Barcelona, 2000

NUNLEY, John Wallace. *Mask Makers and their Craft*, Theatre Design and Technology, primavera 2011, vol. 47, número 2, pàg. 82-83 (fotografia en blanc i negre)

PAVIS, Patrice [traducció de Jaume Melendres] *Diccionario del teatro: Dramaturgia, estética, semiología*. Buenos Aires: Paidós, 2010

ROLFE, Bari. *Behind the Mask*. Califòrnia: Persona books, 1977

SARTORI, Donato. *La Commedia dell'Arte nelle maschere dei Sartori*, La Casa Usher, 2010

BRIDEL, David. *In the beginning was the body*, a American Theatre, 2011, vol. 28, número 1, pàg. 44-13

SEARS, A. Eldreidge. *Mask improvisation for actor training and performance*. Estats Units: The Compelling Image, 1996

TEATRE NACIONAL
DE CATALUNYA

SERVEI EDUCATIU I SOCIAL

UNA RELATORIA de CLÀUDIA BARBERÀ